

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke:

Sri-Tr.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Kjaldalen

Emne:

Oppskr. av:

(adresse):

Gamal eug kúttur.

Jens Halvorsen Kygås

Kjaldalen

Bygdelag:

Gard:

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Både-og!

SVAR

1. Eug mykka ein uok, men min gjeldar. Sunavn Kygås er det "gjardet" eller frantungel (dyrka og/eller gjøsla), og skinnung om det slaktung sau var i dyrka og/eller i gjøsla. Slaktur i iðmarka var "markaslaktur". - Kúttur og "atlluggu" (s. atlluge) var allid kúttur. - Min markka om frantung og sunavn, det riste var skilt skinnungel sjá ovafor. - Det var markaslakt. Nái det var på minnre tinnu dei ríe myk-slakt. I kúttur er iðkúttur i Kjaldalen.
2. Om væren fjema dei kúttur o. l. på slaktur. Dette heita dei á "ró eug" (rydje eug). Dei la det i dýngar allid kúttur og he. Sunavn sau vaks og tok dei sau lauvkjévar om kúttur. Sjálv, sagt heitat dei tii slinn sau var i megen nái han ikki var slinn ein dei tinnu la du.
3. Dei kúttur allid frí på tinnu nái dei la all gammatáker. H har ikki loit at dei han kúttur dette på mose- vaksou eug, men det han uok kúttur.

4. Var det vaksjute fros, qror du afte u
lita grimm, opm opst på öre sida fr
a' lit bnt valmt. Atlagte grøfke kente.
de du i frøeng sam var vakt blant.
Vakning er ubjunt her.

5. Løst utslakter. - det sam ikke bngp
lit åkeren. -

6. Ja, det var akhå frøenget. (faget var
frøhøst. (det andre skrivning).

7. Det tær eg nepp. Dei sette kussa der
det var laglegast umm dyba självsagt
litol fnda uter kussa (fösel). - Ein
kalla det "frøtrekket". - For grimm
groper botover fr a' spise, möbbau
det utover. -

8. Begge delar. - f. - Ein kjöte möbba
utover og la der i halve lass, spridde
det utover med grip (i eldre tider,
fr ca 60-70 år sear med tresküfle,
"rökku"). (Dinn hauba du möbba med
grov). Atlysa raba du möbba fin med
kake (med famliidav). Fr 60-70 år sear
lta du lit a' kjöte, "slø" (ig ras haw)
fr a' fa möbba fin, fr du' to laga
du slø og alve. Dei kente små
kjörker (ca 10 cm i diameter i rota), la du
side om side, og festa du saman. Disse kjöte
du botover möbbleria.

9. Ja, det kentes enda. - Dette var självsagt
fr a' eytli ut engu og opare på vinberfr.
ret. Självsagt ukua du med gjödsle.
Um røime sa du: "et döm en bit se
skit döm en skit." - All eng vant kitta,
haðe haust og vai afte, ialfall hausten.

10. Nei, det kentes famlies, um ikke en vänge

11. Aen einhænslu, eller aen væn, slo
 ein ið meðhrúsum, alltið. - Þeirki
 grip, eller hærke - Hjemma iingun annan
 misþeg.

12. Sommarfjörsl sloð: iðhæufu av gjör.
 det. Utgárdur gjekk alltið bent lei
 sommarfjörsl. - "Sommarfjörsl" á
 björkdui þá enget þá iinnu ába aen
 einhænslu.

13. Kaddi alltið sommarfjörsl heime, um
 i seferum lög oflast byrnu iðle, i
 þúfræi.

14. Fr. sp. 13. Þ seferu haddi du gjöndar
 södu du haddi sænuu i aen nektu.
 Þessu flytta du, þu á einögá at sænuu
 vart sligge i tilla. Gjöndaru vart flytta
 eftir 2-3. 4 dagar, eftir sam verul og var
 & aen det var túrsluð. Þessi var heim
 i seferu, aldri heime. - Kallao "Sængjör-
 da."

15-16. Hjemma iðki hit dekke. Ulu i seferu
 bæuba ein i þúkjelu aen heilduau,
 ulu gjörde upp vænne. Afli var det vaks.
 me þavar ein i seferu siskþá aen
 hænslu þu á þasse vörlu þu iðgi.

18. Ja, dekke heime ein & heime, afli i
 seferu.

19. Trö" sam du flytta aen ið iinnu þu
 fröþlytke.

20. Ja sjálu seferuauku, vollen, iðki sama.
 Ja, seferu bli nu mislagð þu breið. Du
 gjöðsla ein mákka þá fjörsl þá seferu.

Lined writing area with horizontal blue lines and vertical blue borders.

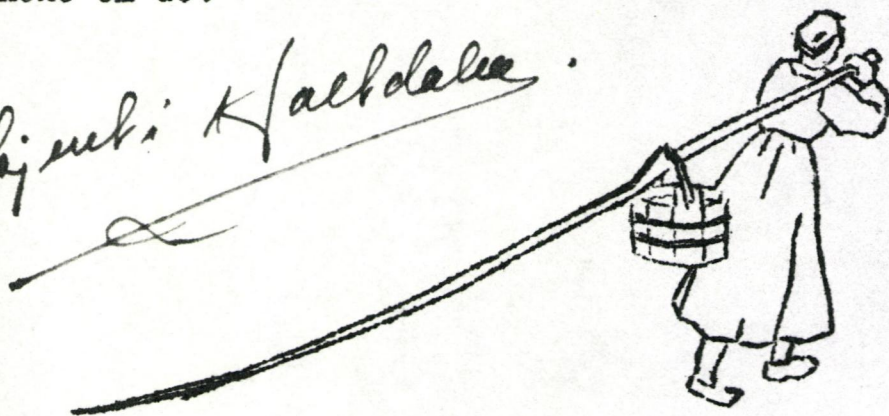
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

2561

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Hei til utbyret i Kaldalen.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Ikke tall om.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *By minner å ha hørt dette, men det er nok tult i seg, det er sikkert på andre land eller bygder eg har hørt det. Kaldalen har for mykje skog til å måtte bruke kumøkk.*

Jens Nygaard,

Kaldalen,

Sri-Tr. lag.